

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Francfort, André Wechel, 1581](#)[Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre III](#)[Item Mythologia, Francfort, 1581 - III, 14 : De Somno](#)

Mythologia, Francfort, 1581 - III, 14 : De Somno

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[28\] : De Somno](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre III

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - III, 14 : De Somno](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre III

[Mythologie, Paris, 1627 - III, 15 : Du Somme](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre III

[Mythologie, Lyon, 1612 - III, 14 : Du Somme](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Présentation du document

Publication Francfort, André Wechel, 1581

Exemplaire Regensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 236-240

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Sommeil](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

ferendam esse demonstravit Plut. in consolatoria. Et profectò nihil aliud est vita, quam vsura lucis à Deo nobis mutuo concessa; quæ si repetatur, non ægrius ferendū est, quàm si in domum amici profecti vesperti domum nostram redire; aut instrumentum mutuo acceptum, reddere domino iubeamur. quare nulla certè nobis fieret iniuria, si à Deo quod suum est repetatur. de qua quoniam nihil mysticè dictum ab antiquis video, reliqua quæ de illa dicuntur fabulosè prætermittere detrectui, & de Somno pertractare.

De Somno

CAP. XIII.

QVOD Somnus ex Erebo Noctæque natus sit, dictum est iam superius: cui præter supradictas Mortem sororem etiam addidit Orpheus. Huic *Ἰλπίδας* siue Spes sorores quidam ex antiquis iunxerunt. Hunc tamen non ab inferis, sed è caelo missum fuisse ad Palinurum scripsit Virgilius libro 5.

*Cum lenis aetheris delapsus Somnus ab astris
Æra dimouit tenebrarum, & dispulit umbrat
Te Palinure petenti.*

Hunc alatum esse tradiderunt poëtæ, quia celerrimè universum terrarum orbem peragret, & leuissimus ac tacitus inopinantium oculos aggrediatur, ut ait Tibullus in secundo Elegiarum:

*Postque venit tacitus fuluus circumdatque alis
Somnus, & incerto Somnia nigra pede.*

Illud verò quod scribitur ab Homero in principio secundi libri Iliadis, nō facile intelligo, cur Somnus scilicet à Ioue mittatur ad excitandum Agamemnonem, quo armari iuberec multitudinem: cum sit Somni munus vel magis etiam opprimere somno grauatos, quàm excitare: nisi tamè pro Somno Somnia ibi intelligantur. Hic Somnus facit ut vulnera, ut vincula, ut seruitutem, ut carceres, ut omnia incommoda mortales, dum adest, æquo animo ferant, ut omnium malorum obliuiscantur, ut omnes animi curæ sollicitudinesque recedant, ut ait Euripides in Oreste:

*ὦ φίλαν ὕπνου διλυητρον, ἰπικουρον νόσου,
ὡς ἢδ' ὅμοι προσήλασε ἰσθ' ἰορτί γα.
ὦ πότνια λήθη τῶν κακῶν, ὡς εἰ σοφῆ,
ἔχει τρεῖσι δυσυχούσιν ἐκτακία θεός!*

Somne

*Somme ô leuamien dulce, & agritudinis
Medela dulcem, ut Venis mi optabilis.
Obluiso malorum, ut apto tempore
Nobis misellis aduenis iucundaque.*

Hic Somnus tanquam atrocissimus publicanus, ut dicere solebat Aristo, dimidium ætatis nostræ ad se rapit: quare & Lethes frater iure dictus est ab Orpheo, & regum omnium quies, ut est in hymno in Somnum:

Ἰππὶ ἀναξέμακάρων πέπρω, θιντὶν τ' ἀνθρώπων,
Λυσίμαρμα, κόπων ἠδ' ἄσυχον ἀνάπαυσιν,
καὶ πένθι λύπῃσι γόνυ παρὰ μούσων ἔδωκε
καὶ βασιλεῦσι μάστιγι πάγχε. Φυχὰς δ' ἴσα ὤρω.
ἐόντες οἴνατος γὰρ ἴσθι Λήθησι βασιλεῦσι.

*Somme beatorum Rex, & Rex Somne virorum,
Quem fugiunt cura, sequitur quem blanda quies: &
Solum habet grauium solamina certa malorum,
Qui mortis formam inducens animalia seruas.
Nam germana tibi cum Lethe pallida Mors est.*

Sic Ouidius etiam in lib. II. mutationum illum inter Deos ob beneficentiam collocauit, cum tot beneficia in mortales conferat, ut patet ex his:

*Somme quies rerum placidissime Somne Deorum,
Pax animi quem cura fugit, qui corpora duris
Fessa ministris multos, reparatque labori.*

Cuius mira elegantia poeticaque sitauitate domum descripsit idem poeta, cui mille filios, vel potius infinitam filiorum multitudinem tribuit, sed tres præcipuè nominauit, Morpheæ, Iocum, & Phantasum. Est enim Somnus omnium propè rerum naturalium dulcissimus, optimus, ac utilissimus, si moderatus existat, cui omnia animalia subiciuntur: quare iure ab Orpheo Rex hominum & Deorum dictus est. Quam misera sit eorum qui cæteris felicissimi videntur conditio, qui summæ tenuitate præfecti, demonstrauit Homerus in lib. 2. Iliad. cum omnes Deos & homines dormientes induxerit vno excepto Ioue. Idem poeta lib. 5. ingentibus donis à Iunone sollicitatum Somnum facit, ut Iouem consopiret, qui se id facere alias aggressum memorat, sed ea causa iratum Iouem ipsum in mare deiecit: quem nisi Nox hominum ac Deorum domitrix seruasset, ad quam confugit, perisset omnino: quare se id nulla

ratione aufurum contendit: tanta est regum summorumque Imperatorum felicitas: qui, cum ut Dii coli videantur, omnium etiam mortalium sunt miserrimi. Fabulosam Somni ciuitatem, in qua Somnia habitare dicebantur, non ineleganter descripsit in libro secundo veterum historiarum Lucianus: qui in amplissima planitie illam sitam esse inquit, circa quam sylua est frequentissimis procerisque arboribus, quæ papauera sunt, altissimæque mandragoræ, atque herbæ ibidem complures, quarum succi inducâr soporem, quæ florent vbiq; in illa planitie. Magna vespertilionum copia est huc illuc ad illos arbores volitantium, & noctuarum, & bubonum, & nocturnarum auium: neq; vllæ præterea aues ibi esse consueuerunt. Fluius hanc urbem alluit placidissimus Lethe nomine, quem alii Nyctiporum appellant, cuius cursus tacitus est, & oleo persimilis. Nascitur is è duobus fontibus in obscuro & nulli cognito loco scarentibus: quorum alter Pannychius, alter Negretus appellatur. Habet hæc ciuitas duas portas, alteram corneam miro quodam artificio constructam, in qua omnia prope expressa sunt, tanquam in pictura, quæ dormientibus vera insomnia occurrunt: alteram ex ebore candidissimo; in qua & ipsa sunt Somnia, sed non expressa, at adumbrata tantum. In hac ciuitate templum est Noctis augustissimum omnium, quod eximia religione colitur. Tum aliud est Apates Dæ, & aliud Alethiæ deludrum, in quibus vtrisque & adytum esse inquitur & oracula. At Somniorum à quibus frequentissimis ciuitas habitatur, nulli eadem est forma: siquidem alia sunt gracilia & parua, & cõtortis cruribus & gibbosa, & monstris similia, alia procera suauisque facie & rubicunda, & aurea, ut ita dicam: alia sunt terribili aspectu, & alata, & videntur assidue aliquam calamitatem minitari: alia sunt regalî pompa luxuq; induta. Quam ciuitatem si quis mortalium ingreditur, continuo illi sunt obuia domestica Somnia, quæ blandè venientes excipiunt, atq; aliquæ semper prædictarum formarum se illis offerunt, modo aliquid lætum, modo triste nuntiantes, quæ modo fidem seruant, quod quidem peccatò accidit, (mendax est enim magna ex parte illius ciuitatis multitudo & subdola) modo contraria etiam loquuntur, atque in animo excogitauerint.

¶ Hactenus de Somno, nunc quæ conficta sint de illo, explicæ-

placemus. Somnum non ausum esse Iouem sopire idcirco fingitur, quoniam illi cui commissa est rerum omnium cura & administratio, dormire non conuenit, neque diuina natura Somno indiget, ut per illum vires recuperet, aut incrementum capiat, cum nullum vel laborem vel incommodum patiatur. Letbenque Somni sororem illa de causa faciunt, quia per Somnum omnium erumnarum & malorum obliuiscimur. Qui cum ad multa animalia eodem tempore veniat, & citissimus & alatus fingitur, & Noctis filius. Cum enim noctis humor stomachi vapores ad supremas partes corporis ascendentes auget, qui postea facti frigore cerebri frigidiores descendunt inferius atque ita gignat somnum, iure optimo Somnus dictus est Noctis filius. Ab illo maximè plantarum & animalium omnium fit incrementum, quibus per aetatem id licet, quod accidit nocturni humoris beneficio: cum vis diurni caloris interim tanquam occulta vis fermenti in corporibus lateat, dum nox superueniat. Ex iis igitur vaporibus nascuntur plures somniorum formae pro ciborum, regionum, temporum, impetitorum in mente negotiorum, ac pro temperamentorum cuiusque varietate: quae omnia consideranda sunt in explicandis somniis. Nam somnia sunt tanquam duces aut exploratores aliquando medicis ad dignoscendos morbos, cum fiant pro vaporibus diuersa, quoniam somnia aliquando formae sint rerum optatarum, quae subministrantur ab ipsa phantasia. ut enim ait Artemidorus in lib. I. de somniis, ὄνειρος ἴσ' ἰκίησιν ἢ πλάσιν. ψυχῆς πολλαχῆμα, σωματικὴ τῆν ἐοικέντων ἀγαθῶν ἢ κακῶν. *somnium est matris vel fragmentum anima multiplex, significans vel bona vel mala futura.* Consimili ratione spes addiderunt sorores, quia saepius in rebus dubiis, vanosque habentibus exitus, collocantur, quare euanescent tanquam somnia. Alii tamen humana, alii diuina esse somnia contenderunt. Ciuitas autem illa somniorum quae descripta est superius, propter humorum abundantiam, ex quibus somnia oriuntur, apud Oceanum fuisse fingitur, ut patet ex his carminibus:

πᾶρ δ' ἴσαν δ' κίον τῆ βοῶν, καὶ Λευκάδα πέτρων,
ἢ δ' ἰπάρ' ἑλλάσιο πύλασιν, καὶ δ' ἡμῶν ὄνειρον.

Oceanus fluctans petiere, & Leucada petram,

Et Solis portas, quae gens insomniis fertur.

Dicuntur esse duae Somniorum portae, ut diximus: atque per

corneam vera somnia exire: quod ita fictum est, quia sicut ignis in laterna inclusus si cornea sit, & subtilis materia, facile lumen transmittit, atque aliquo pacto videtur: ita si corpus hominum fuerit per temperatiam ab omni sordidorum humorum colluione expurgatum, facile anima per id veritatem, & spectra sibi diuinitus oblata recipit, quæ somnia *ix Διός ἴσιν*. At si crassa fuerint corpora, & multorum ciborum, vel sordidorum humorum è diuturna crapula oppleta, tunc ea corpora animam tanquam in laterna cui eburnea sint latera & crassioris materię, inclusam veritatem somniorum intueri non patiuntur: quod per somni portas Homerus explicauit & Virgilius. Didymus tamen pelliculam primam oculorū corneam habere formam sensit, atque visa significare ebur dentes sunt, quia falsa insomnia edunt. nam veriora certioraque sunt visa, quàm audita, & ab aliis relata. ac de Somno hæcenus, nunc dicamus de Hecate.

De Hecate.

CAP. XV.

AT Hecate quibus è parentibus orta sit, non facile affirmauerim: siquidem alii ex aliis natam esse tradiderunt. Bacchylides Noctis filiam esse dixit, cum inquit:

ἠΰκατα δ' ἠδ' ὀφείρου Νυκτὸς μεγαλειόλυπ' ἑστ' ἀστὴρ.

Hecate facis fera Noctis ampla filia.

Musæus Iouis & Asterię, Pherocydes Aristri Pæonis filii, Orpheus in Argonauticis Tartari filiam putauit, quam ita cum Eumenidibus ad sacrificia accedere scripsit:

*σὺ δ' αἰολόμορφος ἴσθ' ὅτι
τρὶς κοίφαλος ἰδ' ἐν, ὄλοδ' ἵρας, ἕτι δ' ἀπὸν,
τὸ ρταρόπαις ἕκατα.*

Cumque illis Hecate properans horrenda cœnrit,

Cui tripartitum caput est, genuit quam Tartarus olim.

Atque idem Orpheus hanc ipsam Hecaten alibi Cereris filiam & Iouis fuisse scripsit, ut est in his:

*καὶ ἦτι δ' ἠΰκατα δ' αὐτὸς τίκτει ἑνὶ πετ' ἵρσαν
ἐκ Διὸς αἰγιόχοιο.*

De Cerere est Hecate sat a nobilibus atque tonante

De Ioue.

Hesiodus antiquissimi *εἰσα*. *ε*, qui fuit & Cœci filius, & Asterię filiam Hecaten scripsit:

γῆνατο